

KOTITALOUDEN LUKIODIPLOMIN OHJEET

lukio-opintonsa 1.8.2021 jälkeen aloittaneille opiskelijoille

© Opetushallitus

Määräykset ja ohjeet 2022:3a

ISBN 978-952-13-6798-4 (pdf)

ISSN-L 1798-887X

ISSN 1798-8888 (pdf)

Taitto: Grano Oy

www.oph.fi

Voimassaoloaika: 2.5.2022 alkaen toistaiseksi

Lukiokoulutuksen järjestäjille

Kotitalouden lukiodiplomin ohjeet

Opetushallituksen päättämiin Lukion opetussuunnitelman perusteisiin 2019 (OPH-2263-2019) ja Aikuisten lukiokoulutuksen opetussuunnitelman perusteisiin 2019 (OPH-2267-2019) sisältyy kotitalouden lukiodiplomi.

Opetushallitus antaa kotitalouden lukiodiplomin suorittamisesta liitteenä olevat erilliset ohjeet, jotka koskevat lukio-opintonsa 1.8.2021 jälkeen aloittaneita opiskelijoita.

Lisätietoja ohjeesta saa tarvittaessa Opetushallituksesta.

Pääjohtaja

Minna Kelhä

Opetusneuvos

Marjaana Manninen

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty Opetushallituksen asianhallintajärjestelmässä.

LIITTEET

Kotitalouden lukiodiplomin ohjeet
lukio-opintonsa 1.8.2021 jälkeen aloittaneille opiskelijoille

SISÄLTÖ

1	LUKIODIPLOMIN SUORITTAMISEN LÄHTÖKOHTIA.6
1.1	Lukiodiplomin järjestäminen lukiossa.6
1.2	Lukiodiplomin suorittaminen osana lukio-opintoja.7
1.3	Osaamisen tunnustaminen ja opintojen hyväksilukeminen.7
2	KOTITALOUDEN LUKIODIPLOMIN SUORITTAMINEN.8
2.1	Kotitalouden lukiodiplomin tavoitteet8
2.2	Kotitalouden lukiodiplomin rakenne.8
2.3	Kotitalouden opiskelu lukiodiplomiopintojaksolla.9
2.4	Kotitalouden lukiodiplomin suorittaminen.9
2.4.1	Kotitalouden lukiodiplomityö.9
2.4.2	Portfolio.10
2.4.3	Essee.10
3	KOTITALOUDEN LUKIODIPLOMIN ARVIOINTI.11
3.1	Lähtökohtia lukiodiplomin arvioinnille.11
3.2	Kotitalouden lukiodiplomin arviointi.12
3.3	Arvioinnin kohteet ja kriteerit arvosanoille 6, 8 ja 10.12
3.3.1	Arvioinnin kohteet.12
3.3.2	Arvosanojen kriteerit.13
3.4	Kotitalouden lukiodiplomitodistus.15

Kotitalouden lukiodiplomin erillisten ohjeiden tarkoituksena on ohjata ja tukea lukiodiplomin järjestämistä ja suorittamista. Näihin ohjeisiin sisältyy lukiokoulutuksen järjestäjää velvoittavia säännöksiä lainsäädännöstä (714/2018, 810/2018, 1214/2020) ja määräyksiä lukion opetussuunnitelman perusteista (OPH-2263-2019, OPH-2267-2019), minkä lisäksi Opetushallitus antaa ohjeita lukiodiplomin järjestämisen ja suorittamisen menettelyistä, kuten lukiodiplomin rakenteesta ja suorittamista edeltävistä opinnoista. Lukiodiplomin ohjeet on laadittu siten, että lukion opetussuunnitelman perusteiden kotitalouden lukiodiplomin tavoitteiden ja keskeisten sisältöjen mukaisen näytön järjestämisen lähtökohdat ja edellytykset täyttyisivät.

1 LUKIODIPLOMIN SUORITTAMISEN LÄHTÖKOHTIA

1.1 Lukiodiplomin järjestäminen lukiossa

Lukiolain (714/2018) 11 §:n mukaan lukiokoulutuksen oppimäärä voi sisältää eri oppiaineryhmissä tai oppiaineissa suoritettavia erityistä osaamista ja harrastuneisuutta osoittavan näytön sisältäviä opintokokonaisuuksia (*lukiodiplomi*). Valtioneuvoston asetuksen lukiokoulutuksesta (810/2018) 12 §:n mukaan lukiodiplomien laajuus on kaksi opintopistettä.

Nuorille tarkoitetun lukiokoulutuksen opetussuunnitelman perusteiden 2019 mukaisesti lukiodiplomeja on mahdollista suorittaa kotitaloudessa, kuvataiteessa, käsityössä, liikunnassa, mediassa, musiikissa, tanssissa ja teatterissa. Mikäli oppilaitos järjestää mahdollisuuden suorittaa lukiodiplomeita, se tulee määritellä koulutuksen järjestäjän hyväksymässä opetussuunnitelmassa (OPH-2263-2019). Myös aikuisten lukiokoulutuksen opetussuunnitelman perusteiden 2019 mukaiseen oppimäärään voi sisältyä lukiodiplomeita koulutuksen järjestäjän päättämällä tavalla (OPH-2267-2019).

Mahdollisuus suorittaa lukiodiplomeita määritellään opetussuunnitelmassa. Paikallisessa opetussuunnitelmassa kuvataan koulutuksen järjestäjän tarjoamien lukiodiplomien osalta lukiodiplomien tehtävä, yleiset tavoitteet ja arviointi sekä tavoitteet ja keskeiset sisällöt lukiodiplomeittain kahden opintopisteen laajuisina opintojaksoina. Lukiodiplomi voi sisältyä oppiaineen oppimäärän valinnaisiin opintoihin paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetyllä tavalla.

Opetushallitus antaa erilliset ohjeet kunkin lukiodiplomin suorittamisesta. Mikäli lukiodiplomeja on koulutuksen järjestäjän hyväksymän opetussuunnitelman mukaan mahdollista suorittaa lukiossa, niitä suoritetaan Opetushallituksen antamien ohjeiden mukaan. Lukio-koulutuksen järjestäjä päättää lukion opetussuunnitelman mukaisesti ja erillisten ohjeiden pohjalta lukiodiplomin käytännön järjestämisestä.

Näitä lukiodiplomiohjeita noudatetaan silloin, kun lukiodiplomeja suorittavien opiskelijoiden lukio-opinnot järjestetään 1.8.2021 lukien käyttöön otetun lukion opetussuunnitelman mukaan.

1.2 Lukiodiplomin suorittaminen osana lukio-opintoja

Valtioneuvoston asetuksen lukiokoulutuksesta (810/2018) 12 §:n mukaan lukiodiplomien laajuus on kaksi opintopistettä. Lukiodiplomin suorittamisen järjestäminen on lukiolle vapaaehtoista, samoin kuin osallistuminen on opiskelijalle vapaaehtoista.

Oppivelvollisuuslain (1214/2020) 17 §:n mukaan oppivelvollisuuden piirissä olevien opiskelijoiden osallistuminen lukiodiplomin suorittamiseen on opiskelijalle maksutonta. Maksuttomia eivät kuitenkaan ole erityistä harrastuneisuutta painottavissa koulutuksissa tarvittavat opiskelijan henkilökohtaiseen käyttöön tarkoitetut soittimet, urheiluvälineet tai muut vastaavat välineet ja tarvikkeet, joita opiskelija voi käyttää myös muutoin kuin opetuksen yhteydessä. Oppivelvollisuuden piirin kuulumattomalta yleensä aikuisille tarkoitettua lukiokoulutuksen oppimäärää suorittavalta opiskelijalta, aineopiskelijalta ja erityisen tutkinnon kokeista voidaan periä maksuja lukiodiplomin suorittamiseen osallistumisesta (714/2018, 34 §; 1214/2020, 16 §, 17 §).

Lukiodiplomien suorittamisen mahdollistamiseksi koulutuksen järjestäjä voi toimia yhteistyössä muiden lukioiden ja oppilaitosten kanssa. Lukiolain (714/2018) 8 §:n mukaisesti koulutuksen järjestäjä voi täydentää järjestämäänsä koulutusta hankkimalla opetusta ja muita palveluja toiselta lukiokoulutuksen tai muulta koulutuksen järjestäjältä. Näitä lukiodiplomien ohjeita noudatetaan myös silloin, kun opiskelijan opintosuunnitelmaan ja lukiokoulutuksen oppimäärään sisältyvä lukiodiplomi suoritetaan muussa oppilaitoksessa.

1.3 Osaamisen tunnustaminen ja opintojen hyväksilukeminen

Opiskelijan muualla suoritettuja opintoja tai muutoin hankittua osaamista voidaan lukea hyväksi vahvistamalla ne osaksi lukion oppimäärää. Lukiolain (714/2018) 27 §:n mukaan koulutuksen järjestäjän tehtävänä on opiskelijan henkilökohtaisen opintosuunnitelman laatimisen yhteydessä selvittää ja tunnistaa opiskelijan aiemmin hankkima osaaminen tämän esittämän selvityksen perusteella. Koulutuksen järjestäjän on tunnustettava toisessa lukiolain mukaista koulutusta antavassa oppilaitoksessa suoritettujen 11 §:ssä tarkoitettujen opintojen hyväksi lukemalla ne osaksi lukiokoulutuksen oppimäärää. Koulutuksen järjestäjän on tunnustettava myös muualla hankittu opetussuunnitelman tavoitteita ja sisältöjä vastaava osaaminen. (5.2.5 Osaamisen tunnustaminen ja opintojen hyväksilukeminen, OPH-2263-2019; 5.2.5 Osaamisen tunnustaminen ja opintojen hyväksilukeminen, OPH-2267-2019)

2 KOTITALOUDEN LUKIODIPLOMIN SUORITTAMINEN

2.1 Kotitalouden lukiodiplomin tavoitteet

Lukion opetussuunnitelman perusteiden 2019 mukaisesti Kotitalouden lukiodiplomin tavoitteena on, että opiskelija antaa erityisen näytön lukioaikaisesta osaamisestaan ja ilmentää omaehtoista harrastuneisuuttaan kotitaloudessa. Kotitalouden lukiodiplomi suoritetaan ohjatusti ja itsenäisesti kotitalouden taidon pitkäaikaisena näyttönä kotitalouden lukiodiplomiopintojaksolla.

Kotitalouden lukiodiplomissa opiskelija

- osaa kertoa ja välittää lukiodiplomille asettamansa tavoitteet ja lähtökohdat
- antaa näytön kotitalouden osaamisesta osoittamalla tutkivaa ja soveltavaa opiskelua, vuorovaikutteista toimintaa, yhteisöllistä tiedon rakentamista ja osaamisen jakamista sekä kriittistä tiedon ja työskentelyn arviointia
- osaa tuottaa kokonaisuuden, jonka sisällön valinta, tehtäväidea sekä suunnittelu- ja toteutusprosessi tukevat toisiaan.

Keskeiset sisällöt

- perustuvat lukiodiplomille asetettuihin tavoitteisiin sekä opiskelijan valitsemaan teemaan, tehtäväideaan ja suunnittelu- ja toteutusprosessiin
- muodostuvat lukiodiplomityöstä, esseestä sekä itsearviointia ja kotitalouden tuntemusta kuvaavasta portfolioista, jotka arvioidaan annettujen kriteerien perusteella.

2.2 Kotitalouden lukiodiplomin rakenne

Kotitalouden lukiodiplomi koostuu kotitalouden lukiodiplomityöstä, porfoliosta ja esseestä. Lukion opetussuunnitelman perusteiden mukainen kotitalouden lukiodiplomi suoritetaan kahden opintopisteen laajuisen opintojakson aikana. Kotitalouden lukiodiplomin suorittamisen pohjana ovat neljän opintopisteen laajuiset kotitalouden lukio-opinnot. Lukion opetussuunnitelmassa määritellään opintojaksot, jotka voivat olla kotitalouden lukiodiplomin suorittamista edeltäviä lukio-opintoja.

Lukio vastaa lukiodiplomiopintojaksoa edeltävien kotitalouden opintojaksojen tavoitteista, sisällöistä ja arvioinnista. Kotitalouden opintojaksoja voidaan toteuttaa myös muiden lukion oppiaineiden opetuksen kanssa yhteistyössä, itsenäisenä opiskeluna sekä etä- ja monimuoto-opetuksena. Lukion kotitalouden opintojaksoiksi voidaan hyväksilukea myös muun koulutuksen järjestäjän opintoja.

Esimerkkejä lukiodiplomiopintojakson käytännön järjestelyistä on Opetushallituksen verkkosivuilla.

2.3 Kotitalouden opiskelu lukiodiplomiopintojaksolla

Kotitalouden lukiodiplomi on arjen hallinnan ja kestävän elämäntavan edellyttämien tietojen, taitojen, asenteiden ja toimintavalmiuksien innovatiivista tarkastelua ja ilmaisua. Lukiodiplomisuorituksessa opiskelija soveltaa kotitalouden laaja-alaista osaamistaan eheyttävästi kotitalouden lukiodiplomiteemaan. Opiskelijaa kannustetaan tutkivaan ja soveltavaan otteeseen arjen ilmiöiden selvittämisessä. Työskentelyssä korostuvat oman toiminnan arviointi ja argumentointitaidot.

Opiskelija kehittää valmiuksiaan kotitalouden tehtävien suunnittelussa, toteuttamisessa sekä osaamisen esittämisessä kotitalouden lukiodiplomiopintojaksolla. Opiskelija oppii myös arvioimaan kriittisesti omaa kotitalouden opiskeluaan ja sen tuloksia. Kotitaloutta opiskellaan lukiodiplomiopintojaksolla opiskelijan itsenäisyyttä ja vastuullisuutta tiedonhallinnassa ja yhdessä elämisessä vahvistaen.

2.4 Kotitalouden lukiodiplomin suorittaminen

Opiskelijoiden edun mukaista on, että kotitalouden lukiodiplomin suorittamisen mahdollisuudesta tiedotetaan heille lukio-opintojen alkuvaiheessa. Opiskelijoille voidaan järjestää erillinen tilaisuus, jossa kerrotaan lukiodiplomin suoritusmahdollisuudesta.

Lukiodiplomi muodostuu opiskelijan valitseman teeman ja tehtäväidean mukaisesta lukiodiplomityöstä suunnittelu- ja toteutusprosessineen, portfolioista ja esseestä. Portfoliotyöskentely tukee lukiodiplomityön suunnittelua, toteutusta ja arviointia.

Opiskelija laatii lukiodiplomiopintojakson alussa toimintasuunnitelman, jonka hän esittää lukiodiplomiopintojakson alussa sitä ohjaavalle opettajalle. Toimintasuunnitelma koostuu lukiodiplomin teeman, siitä johdetun aiheen, lähtökohtien, tavoitteiden ja ajankäytön kuvauksesta. Opiskelija voi liittää toimintasuunnitelmaan tarkastelua siitä, miten valitut työtavat ja toimintaympäristö liittyvät lähestymistavaltaan kotitalouteen.

Valmis lukiodiplomityö voidaan kuvata tiivistetyssä muodossa. Kirjallisessa tai digitaalisessa muodossa oleva tiivistelmä voidaan lähettää Opetushallitukseen viikon 22 loppuun mennessä osoitteella kirjaamo(at)oph.fi tunnuksella "Kotitalouden lukiodiplomi/tiivistelmä". Aineistoa käytetään kotitalouden lukiodiplomien kehittämisessä.

Kotitalousopettaja ohjaa ja seuraa prosessia sekä arvioi suoritusta sen aikana ja lukiodiplomiopintojakson jälkeen yhdessä toisen arvioivan asiantuntijan kanssa.

2.4.1 Kotitalouden lukiodiplomityö

Opiskelija valitsee yhden lukiodiplomiteeman, jonka aihepiiristä hän suorittaa kotitalouden lukiodiplomityön suunnittelu- ja toteutusprosessina. Kotitalouden pysyviä lukiodiplomiteemoja on kolme. Opiskelijan tehtävä voi perustua myös vuosittain vaihtuvaan lukiodiplomien yhteiseen teemaan. Lukiodiplomiteemat julkaistaan Opetushallituksen verkkosivuilla.

- 1.a. Suomalaisen ruoka- ja tapakulttuurin parissa tai
- 1.b. Kulinaristi monikulttuurisessa maailmassa
2. Valinnan vapaus, vastuun vaikeus – kestävän arjen taidot
3. Omaan kotiin asumaan – elämisen taidot puntarissa
4. Vuosittain vaihtuva ja Opetushallituksen verkkosivuilla julkaistava lukiodiplomien yhteinen teema

Kotitalouden lukiodiplomin annetuista teemoista opiskelija valitsee aiheen, nimeää, ideoi ja suunnittelee lukiodiplomityön. Opiskelija päättää kotitalouden lukiodiplomin toteutustavasta yhteistyössä opettajan kanssa. Opiskelijan lukiodiplomi voi olla myös osa laajempaa ryhmätyönä toteutettavaa produktiota.

2.4.2 Portfolio

Opiskelija kokoaa näyteportfolion lukiodiplomiopintojakson aikana. Portfolion esitysmuoto on vapaa. Portfolio tekee oppimisprosessin näkyväksi ja sen laatiminen aloitetaan heti, kun opiskelija päättää suorittaa kotitalouden lukiodiplomin. Se on kokonaisuus ja näyttö opiskelijan opiskeluajan kokemuksista sekä tiedollisesta ja taidollisesta osaamisesta. Portfolion pitää kuvata koko toimintaprosessia. Se kuvastaa opiskelijan tietojen ja taitojen kehittymistä, laajentaa opiskelijan itsetuntemusta ja tietämystä omasta osaamisestaan sekä auttaa itsearviointissa ja esseen kirjoittamisessa. Toimintasuunnitelma liitetään portfolioon, mutta sitä ei arvioida. Portfoliossa opiskelijan toimintaprosessi ja kyky oivaltaa omaa kasvu- ja oppimisen prosessiaan tulee näkyväksi.

2.4.3 Essee

Opiskelija kirjoittaa esseen lukiodiplomiopintojakson loppuvaiheessa. Essee kirjoitetaan lukiossa valvotussa tilanteessa ja siihen varataan aikaa korkeintaan 4 tuntia. Esseen lähde- materiaalina opiskelija käyttää ensisijaisesti portfolion sisältöä. Hän voi lisäksi käyttää myös muuta tarpeelliseksi katsomaansa materiaalia. Essee osoittaa kokonaisuuden käsitteiden ja kotitalouden tietoperustan ymmärtämistä sekä pohdinnan kotitalouden osaamisen merkityksestä ja mahdollisuuksista eri ympäristöissä ja tilanteissa.

3 KOTITALOUDEN LUKIODIPLOMIN ARVIOINTI

3.1 Lähtökohtia lukiodiplomin arvioinnille

Lukiodiplomin arviointi perustuu opiskelijan tai opiskelijoiden ryhmänä itsenäisesti toteuttamaan lukioaikaisen erityisen osaamisen ja harrastuneisuuden näyttöön. Opiskelijan toteuttama lukiodiplomi arvioidaan kokonaisuutena. Lukiodiplomin arvioinnissa annetaan palautetta lukiodiplomille asetettujen tavoitteiden saavuttamisesta. (6.23 Lukiodiplomit, OPH-2263-2019; 6.20 Lukiodiplomit, OPH-2267-2019)

Lukiodiplomin suorituksen arvioi lukion opettaja. Opettajan lisäksi arviointiin osallistuu toinen arvioitsija, jonka tulee myös olla kyseisen alan asiantuntija. Lukiodiplomin suorituksesta annetaan numeroarvosana. Arvioinnissa käytetään asteikkoa 4–10. Arvosana 5 osoittaa välttäviä, 6 kohtalaisia, 7 tyydyttäviä, 8 hyviä, 9 kiitettäviä ja 10 erinomaisia tietoja ja taitoja. Hylätty suoritus merkitään arvosanalla 4. Näissä lukiodiplomin suorittamisen ohjeissa annetaan lukiodiplomin arvioinnin kohteet ja kriteerit arvosanoille 6, 8 ja 10.

Valtioneuvoston asetuksen lukiokoulutuksesta (810/2018) 12 §:n mukaisesti lukiokoulutuksen oppimääriin voi sisältyä lukiodiplomeita ja muita valinnaisia opintoja koulutuksen järjestäjän päättämällä tavalla. Lukiodiplomit eivät ole asetuksen liitteen mukaisia pakollisia tai valtakunnallisia valinnaisia opintoja. Näistä paikallisista valinnaisista opinnoista, esimerkiksi opiskelijan suorittaman lukiodiplomin opintojaksosta, voidaan antaa arvosanaksi paikallisessa opetussuunnitelmassa päätettävällä tavalla numeroarvosana tai suoritusmerkintä (5.2.1 Numeroarvosanat ja suoritusmerkinnät, OPH-2263-2019; 5.2.1 Numeroarvosanat ja suoritusmerkinnät, OPH-2267-2019).

Vaikka lukiodiplomista ei merkittäisi numeroarvosanaa lukion päättötodistukseen, lukiodiplomi arvioidaan lukion opetussuunnitelman perusteiden ja Opetushallituksen antaminen lukiodiplomien suoritusohjeiden mukaisesti numeroarvosanalla asteikolla 4–10. Lukiodiplomin suorittanut opiskelija saa lukion päättötodistuksen liitteenä erillisen lukiodiplomitodistuksen, jossa on kyseisestä lukiodiplomista annettu numeroarvosana.

Opiskelija saa todistuksen lukiodiplomistaan, kun hän on suorittanut lukion koko oppimäärän. Lukiodiplomitodistus on lukion päättötodistuksen liite, ja se merkitään kohtaan ”lisätiedot” (Lukion opetussuunnitelman perusteet 2019, kohta 5.6). Lukiodiplomeissa käytetään Opetushallituksen tuottamaa yhtenäistä todistuslomaketta. Lukiodiplomitodistukset ovat lukioiden käytettävissä Suullisen kielitaidon arvioinnin koepankin yhteydessä.

3.2 Kotitalouden lukiodiplomin arviointi

Kotitalouden lukiodiplomin arviointi perustuu annettuihin arvosanojen kriteereihin. Kriteeriperustaisessa arvioinnissa korostetaan arvioinnin laadullista ulottuvuutta. Arvioinnin kriteerit tulee selvittää opiskelijalle etukäteen. Opiskelijalle avautuu mahdollisuus arvottaa näin itse omaa osaamistaan ja sitä tasoa, mitä hän tavoittelee lukiodiplomityössään.

Laadullisen, kriteeriperustaisen arvioinnin toteuttamista helpottaa, kun osaamiseen liittyvät kuvaukset havainnollistetaan käytännönläheisesti. Kotitalouden arvioinnissa kiinnitetään erityisesti huomiota työskentelytaitojen arviointiin.

Lukiodiplomin suorittamiseen sisältyy opiskelijan itsearviointia. Arviointia ja seuranta varten on portfolio, joka sisältää opiskelijan laatiman toimintasuunnitelman. Lukiodiplomiopintojakson lopussa kirjoitettava essee on sekä arvioinnin kohde että opiskelijan itsearvioinnin väline.

3.3 Arvioinnin kohteet ja kriteerit arvosanoille 6, 8 ja 10

Kotitalouden lukiodiplomia suorittaessaan opiskelija osoittaa erityistä osaamistaan ja harastuneisuuttaan pitkäkestoisen näytön avulla valitsemansa teeman näkökulmasta. Opiskelija osaa soveltaa myös perusopetuksessa oppimiansa tietoja ja taitoja. Opiskelija osaa asettaa kotitalouden lukiodiplomin suorittamiselle omat lähtökohdat ja tavoitteet sekä osaa työskennellä prosessissa tavoitteellisella otteella itsenäisesti ja vuorovaikutuksessa toisten kanssa. Työskentelyssä opiskelija soveltaa kotitalousosaamistaan ja yhdistää siihen laaja-alaista oppimaansa. Lukiodiplomityötä tehdessään opiskelija osaa käyttää monipuolisia tiedon lähteitä ja osaa arvioida niitä kriittisesti. Opiskelija arvioi myös opiskeluaan ja työskentelyään sekä tuloksiaan opiskeluympäristössään. Opiskelija harjoittelee tutkivaa työskentelyä sekä tekee yhteistyötä uuden tiedon tuottamisessa. Opiskelija osaa jakaa osaamistaan ja perustella tekemiään ratkaisuja.

Kotitalouden osaaminen näyttäytyy valmiuksina pitkäjänteiseen työskentelyyn, yhdessä toimimiseen ja kriittiseen tiedonhallintaan. Opiskelijan lukion kotitalousopetuksessa oppimat tiedot ja taidot ovat osoitettavissa soveltaen ja syventäen uusissa tilanteissa ja erilaisissa olosuhteissa.

3.3.1 Arvioinnin kohteet

1) Kotitalouden lukiodiplomityö osoittaa sitoutuneisuutta, aktiivisuutta, vastuullisuutta ja yhteistyötä pitkäkestoisen näytön avulla. Työkokonaisuuden arvioinnissa korostuvat käytännön toimintataidot suunnittelu- ja toteutusprosessissa. Yhteistyö- ja vuorovaikutustaitoja arvioidaan osana vuorovaikutteista toimintaa, yhteisöllistä tiedon rakentamista ja osaamisen jakamista.

2) Kotitalouden lukiodiplomin portfolio kuvaa monipuolisesti opiskelijan tavoitteellista työskentelyä ja kehittyneitä taitoja. Opiskelijan osoittama suunnitelmallinen ja tutkiva työskentely sekä yhteistyö uuden tiedon, tuotteen tai toiminnan tuottamisessa arvioidaan. Osaamisen jakaminen ja tehtyjen ratkaisujen perusteleminen osoittaa kehittymistä ja syvällistä osaamista.

3) Kotitalouden lukiodiplomin essee ilmentää opiskelijan ajattelun, tuottamisen, tulkinnan ja arvottamisen taitoja sekä omaehtoista harrastuneisuutta. Esseessä arvioidaan tiedonhallintataitoja ja itsearviointikykyä sekä tiivistelmän laatimista. Osaaminen edellyttää monipuolisia tiedon lähteitä ja niiden arviointia sekä työskentelyn kriittistä arviointia valitun idean, suunnittelun ja toteutuksen sekä opiskeluympäristön osalta.

3.3.2 Arvosanojen kriteerit

Arvosanojen kriteerit on määritelty arvosanoille 10 (erinomainen), 8 (hyvä) ja 6 (kohtalainen). Osaaminen yhdellä osa-alueella voi kompensoida jonkin toisen osa-alueen puutteita. Kaikkia arviointikohteita käytetään, mutta arvosana painottuu eri kohteiden osalta eri tavalla opiskelijan lukiodiplomityön teeman rajauksen ja näkökulman mukaan.

Arvosanan 10 (erinomainen) kriteerit

Kotitalouden lukiodiplomityö

Opiskelija osoittaa erinomaisia suunnittelu-, organisointi- ja työskentelytaitoja. Tehtäväidea on selkeä ja tavoitteellinen osa suunnittelu- ja toteutusprosessia. Opiskelija työskentelee aikataulun ja ohjeiden mukaan sekä vastuullisesti käytettävissä olevat voimavarat ja eettisyys huomioon ottaen. Opiskelija osaa laatia realistisen kustannusarvion ja ottaa huomioon esteettiset näkökulmat. Opiskelija osoittaa sitoutumista työskennellen tavoitteellisella otteella itsenäisesti ja vuorovaikutuksessa toisten kanssa. Opiskelija toimii omatoimisesti, aktiivisesti, joustavasti ja käyttäen luovasti raaka-aineita, välineitä ja työmenetelmiä. Opiskelija muuttaa suunnitelmaansa tilanteen edellyttämällä tavalla tarvittaessa. Opiskelija kykenee tulokselliseen yhteistyöhön muiden ryhmän jäsenten kanssa.

Kotitalouden lukiodiplomin portfolio

Opiskelija asettaa selkeitä tavoitteita ja osoittaa hyvää suunnittelu- ja organisointikykyä, käytännön työn hallintaa sekä kotitalouden kokonaisuuden ymmärtämistä. Oppilas tunnistaa omaa osaamistaan ja kehittymistään itsearvioinnin perusteella. Opiskelija osaa vastaanottaa ja käyttää rakentavasti palautetta sekä jakaa osaamistaan. Opiskelijan lukion kotitalousopetuksessa ja lukiodiplomiprosessissa oppimat tiedot ja taidot ovat osoitettavissa soveltaen ja syventäen uusissa tilanteissa ja erilaisissa olosuhteissa.

Kotitalouden lukiodiplomin essee

Opiskelija osoittaa ymmärrystään kotitalouden yhteiskunnallisesta ulottuvuudesta ja kodin arjen rakentumisesta, kustannustietoisesta ja kestävästä toiminnasta sekä teknologian hyödyntämisestä kotitalouden toiminnassa. Opiskelija osoittaa perehtyneisyyttään eri tietolähteisiin ja analysoi tiedon luotettavuutta. Opiskelija perustelee työprosessiaan suhteessa kotitalouden arjen rakentumiseen. Opiskelija tunnistaa kehittämistarpeensa kotitalouden oppimisessa. Opiskelija osaa perustella ajankäytön ja työtehtävien tasapuolisen jakamisen. Opiskelija perustelee valitsemaansa ideaa ja työprosessiin liittyviä valintojaan ja toimintaansa kestäväen elämäntavan näkökulmasta. Opiskelija pystyy kiteyttämään tiiviisti prosessin kokonaisuuden.

Arvosanan 8 (hyvä) kriteerit

Kotitalouden lukiodiplomityö

Opiskelija osoittaa suunnittelu-, organisointi- ja työskentelytaitoja. Tehtäväidea vastaa suunnittelu- ja toteutusprosessia. Opiskelija asettaa tavoitteita toiminnalleen ja työskentelee niiden saavuttamiseksi. Opiskelija osaa organisoida toimintaansa ja osoittaa kotitaloudellisten taitojen hallintaa. Opiskelija valitsee oikeat välineet ja menetelmät sekä osoittaa toiminnassaan taloudellisuutta ja kestävän kehityksen huomioon ottamista. Opiskelija toimii aktiivisesti ja vastuullisesti hoitaen omat työnsä loppuun annetussa aikataulussa. Opiskelija osaa työskennellä itsenäisesti ja pystyy toimimaan vuorovaikutustilanteissa. Opiskelija osoittaa kotitalousosaamistaan ja yhdistää siihen muissa aineissa oppimaansa.

Kotitalouden lukiodiplomin portfolio

Opiskelija tekee näkyväksi asettamiaan tavoitteita ja osoittaa suunnittelu- ja organisointikykyä, käytännön työn osaamista sekä kotitalouden kokonaisuuden hahmottamista. Oppilas tunnistaa omaa osaamistaan itsearvioinnin perusteella. Opiskelija osaa vastaanottaa ja käyttää palautetta. Opiskelija osaa jakaa tietoja ja taitoja muille. Opiskelija kykenee hyödyntämään omia kokemuksiaan ja ideoitaan. Opiskelijan lukion kotitalousopetuksessa oppimat tiedot ja taidot ovat osoitettavissa soveltaen ja syventäen erilaisissa tilanteissa ja olosuhteissa.

Kotitalouden lukiodiplomin essee

Opiskelija osoittaa tietämystään kodin arjen rakentumisesta, kustannustietoisesta ja kestävästä toiminnasta sekä teknologian hyödyntämisestä kotitalouden toiminnassa. Opiskelija osaa etsiä tietoja eri tietolähteistä ja pohtia erilaisen tiedon luotettavuutta. Opiskelija tuntee kotitalouden arjen rakentumista ja osaa selittää kotitalouden osaamista eri ympäristöissä. Opiskelija osaa selittää tasapuolista työnjakoa, ajankäytön suunnittelua ja työtehtävien jakamista. Opiskelija arvioi valitsemaansa ideaa ja työprosessiin liittyviä valintojaan ja toimintaansa kestävän elämäntavan näkökulmasta. Opiskelija osaa kiteyttää prosessin kokonaisuutta.

Arvosanan 6 (kohtalainen) kriteerit

Kotitalouden lukiodiplomityö

Tehtäväidea tukee suunnittelu- ja toteutusprosessia. Opiskelija osoittaa vähäisiä suunnittelu-, organisointi- ja työskentelytaitoja. Opiskelijan työtaidoissa on puutteita ja virheitä, mutta lopputulos on tavoitteiden suuntainen. Opiskelija tarvitsee ohjausta itsenäiseen työskentelyyn ja pystyy vähäiseen vuorovaikutukseen toisten kanssa. Opiskelijan pystyy soveltamaan oppimaansa jossain määrin ja perusteleminen on pinnallista. Opiskelija valitsee pääsääntöisesti oikeat välineet ja menetelmät sekä osoittaa toiminnassaan taloudellisuutta ja kestävän kehityksen huomioon ottamista. Opiskelijan työtaidoissa on puutteita ja virheitä, mutta lopputulos on tavoitteiden suuntainen.

Kotitalouden lukiodiplomin portfolio

Opiskelija osoittaa vähäisesti suunnittelu- ja organisointikykyä, käytännön työn osaamista sekä kotitalouden osaamisalueiden hahmottamista kuvauksissaan. Oppilas tunnistaa jonkin

verran osaamistaan itsearviointin ja annetun palautteen perusteella. Opiskelija vastaanottaa palautetta. Opiskelija kykenee hyödyntämään omia kokemuksiaan ja ideoitaan. Opiskelija soveltaa lukion kotitalousopetuksessa oppimia tietoja ja taitoja uusissa tilanteissa tai erilaisissa olosuhteissa.

Kotitalouden lukiodiplomin essee

Opiskelija osoittaa tietämystään kodin arjen rakentumisesta, kustannustietoisesta ja kestävästä toiminnasta tai teknologian hyödyntämisestä kotitalouden toiminnassa. Opiskelija tunnistaa ja käyttää eri tietolähteitä. Opiskelija pystyy soveltamaan oppimaansa jossain määrin ja perusteluita on vähän. Opiskelija jäsentää jonkin verran prosessin kokonaisuutta tiivistelmänä.

3.4 Kotitalouden lukiodiplomitodistus

Kotitalouden lukiodiplomitodistuksen etusivulle merkitään seuraavat tiedot:

- todistuksen nimi
- koulutuksen järjestäjän nimi
- opetus- ja kulttuuriministeriön myöntämän lukiokoulutuksen järjestämisluvan päivämäärä
- oppilaitoksen nimi
- opiskelijan nimi ja henkilötunnus
- oppiaine tai vastaava, jonka lukiodiplomitodistuksesta on kyse
- arvosana
- lukiodiplomiaineessa suoritettujen opintopisteiden määrä mukaan lukien lukiodiplomiopintojakso
- paikkakunta, todistuksen päivämäärä (sama kuin lukion päättötodistuksen päivämäärä) ja
- rehtorin allekirjoitus
- arvosana-asteikko.

Kotitalouden lukiodiplomitodistuksen kääntöpuolelle merkitään seuraavat tiedot:

- Kotitalouden lukiodiplomin osat
- Kotitalouden lukiodiplomityö
- Kuvaus opiskelijan toteuttamasta lukiodiplomista
- Kotitalouden lukiodiplomin arvosanan kriteerit arvosanoille 10 (erinomainen), 8 (hyvä) ja 6 (kohtalainen).

Verkkajulkaisu
ISBN 978-952-13-6798-4
ISSN 1798-8888